

методи, технології / Ред. кол.: Буряк В. К. (гол. ред.) та інші. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – С. 201-218.

5. Рейзенкінд Т. Й., Чумак А. С. Педагогічні умови впровадження комп'ютерних технологій у професійну підготовку майбутнього вчителя // Рідна школа. – № 6. – 2004. – С. 37-40.
6. Стефаненко П. В. Дистанційне навчання у вищій школі. Монографія. – Донецьк: ДонНТУ, 2002. – 400 с.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У ДИЗАЙНЕРІВ

Марченко А. А.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. В статті розглядається питання творчості в цілому, та формування творчого мислення у дизайнерів зокрема.

Ключові слова: Творчість, творче мислення, дизайнерське мислення, продуктивне мислення.

Аннотация. Марченко А. А. "Научно-теоретические основы формирования творческого мышления у дизайнеров" В статье рассматривается вопрос творчества в целом, и формирования творческого мышления у дизайнеров в частности.

Ключевые слова: Творчество, творческое мышление, дизайнерское мышление, продуктивное мышление.

Annotation. In this article is studied question about creative abilities in common and creating creative views in the way of parts.

Key words: creative abilities, designers views, productive views.

Постановка проблеми. Плоди цивілізації і культури, якими щодня користуємося в повсякденному житті ми сприймаємо як щось цілком природне, як результат розвитку виробничих і суспільних відносин. Але за таким уявленням прихована велика кількість дослідників і майстрів. Саме творча діяльність наших попередників і сучасників лежить в основі прогресу матеріального і духовного виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед наукових робіт, виданих у другій половині ХХ ст. необхідно виділити тих хто працював в галузі аналізу та науково – теоретичного обґрунтування даної теми: Полянов Ю. А., Пономарева Я. А., Нестеренко О. И.,

Милишевская Л. П., Лук О. М., Калинина Г. П., Свдокімова Л. Н., Михайлов Н. Н.

Формування цілей статті. Здатність творчо мислити властиво тільки людині. Питання про присутність у людини творчого початку і потреби у творчому вираженні, було і є актуальним із стародавніх часів і до нашого часу. Саме тому науково – теоретична основа дослідження цієї галузі є значним елементом вивчення проблеми з середини.

Результати дослідження. Творчість є атрибутом людської діяльності – це історично еволюційна форма активності людей, що виражається в різних видах діяльності, і яка веде до всебічного розвитку особи. Творчість є вищою формою активності і самостійної діяльності людини і суспільства. Вона містить елемент нового, припускає оригінальну і продуктивну діяльність, здібність до рішення проблемних ситуацій, продуктивну уяву в поєднанні з критичним відношенням до досягнутого результату. Рамки творчості охоплюють дії від нестандартного рішення простої задачі до повної реалізації унікальних потенцій індивіда в певній області. Діяльність особи в цьому випадку є самодіяльністю, а реалізація її здібностей в даній діяльності набуває характеру самореалізації. Проблеми творчого мислення хвилюють людство, залишаються актуальним і в даний час через свою гносеологічну, соціально-психологічну і світоглядну багатоаспектність.

Творчість – є результатом особливого дару і винятковості людини, осяянням зверху, ірраціональною інтуїцією, екстрасенсорним сприйняттям багатого, розвинутою уявою або логічним мисленням? Творчість слід розглядати як процес складних об'єктивно-суб'єктивних відносин між творцями і об'єктами творчості, як єдність визнання і перетворення. Об'єктивний характер творчого процесу виявляється у відзеркаленні реальних явищ, задач, суспільних потреб. Суб'єктивна сторона виражається в різних мотивах і результатах перетворюючої діяльності людини. Наприклад, маючи перед собою одну і ту ж технічну задачу (об'єктивний чинник), одна людина вирішить її на рівні винаходу, інша – на рівні раціоналізаторської пропозиції, третя отримає тривіальне, давно відоме рішення (суб'єктивний чинник).

Найбільш узагальнююче визначення творчості дає наступне формулювання: творчість – це діяльність, що породжує щось якісно

нове і відмінне, неповторне, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Творчість – активна творча діяльність, результатом якої є створення якісно нових матеріальних цінностей, відмінних новизною, оригінальністю, унікальністю. В трактуванні Я. А. Пономарева творчість розглядається як “взаємодія що веде до розвитку”. У зв’язку з даним визначенням цікавим є характеристика творчого мислення. [8,24] Таким чином висувається наступне формулювання поняття творчого мислення яке пропонує Євдокимова Л. Н.: Творче мислення; продуктивне мислення; теоретично – понятійне мислення; теоретико-образне мислення; наочно-образне; наочно-дієве та елементарне дизайнерське мислення яке включає основні структурні компоненти зрілого дизайнерського мислення, але в тому вигляді, який відповідає віковим можливостям. Воно формується через спеціальну інформацію постановку задач по створенню окремого середовища і пошук способів їх реалізації.[1,54]

Перший рівень дизайнерського мислення формується під керівництвом вчителя. Згідно науковим даним, дизайнерське творче мислення включає наступні параметри: конструктивність; здатність пов’язувати поставлені задачі з власним задумом, досягнення поставленої мети; варіативність, гнучкість – здатність виказувати різноманіття ідей; раціональність – вибір найвигідніших, економних, розумних засобів для реалізації мети, зручність винаходу; новизна і оригінальність – нешаблонність, використання нестандартних форм, методів, способів рішення задачі, продуктивні способи діяльності; почуття стилю, стильової гармонії, стильове чуття-розуміння художніх особливостей загальної групи предметів, пов’язаних ансамблем; кольорова гармонія – уміння створити колірні поєднання, що справляють враження колористичної врівноваженості, цілісності, єдності. Головним механізмом продуктивного творчого мислення Л. С. Виготській вважає здатність комбінувати образи життєвого і культурного досвіду на основі асоціації і дисоціації.[9,35]

Початком розумового процесу при виконанні творчої дизайнерської діяльності є проблемна ситуація, виникнення якої можливо за наявності певних знань дизайнерського характеру дозволяючих оцінювати предмет, або наочне середовище, що має свою

морфологію, просторову організованість – з одного боку, і як суспільно людську (утилітарну, культурну, естетичну) корисність, значущість, цінність – з іншого. Потім іде інкубаційний період, т. б. зосередження зусиль на пошуку додаткової інформації, і характеризується з погляду функціонування розумових процесів (логічного мислення). Третій етап творчого мислення визначається по різному: Ж. Адамар, В. П. Пушкин, О. М. Лук, Я. А. Пономарєв відводять його діяльність інтуїції, називаючи патхненням, осяянням, інсайтом. З інформаційно-аналітичної точки зору розглядають даний етап Д. Россмен, В. І. Жуковській, Д. В. Пивоваров, де, в цьому випадку відбувається співвідношення інформації отриманої при вивченні об'єкту і від моделі з одним пізнавальним об'єктом за допомогою критичного аналізу. Д. Россмен, Д. Дьюї зв'язують це з народженням, висуненням нових дій, стадія постановки задуму. Задум повинен випереджати і направляти дії творця. Проте здатність формулювати задум має не тільки індивідуальні, але і вікові особливості. Четверта стадія – творчості, завжди вимагає особливого стану зосередженості і повного відкорення своїх дій тому, що зображається. Акт творчості відрізняється від інших форм навчання тим, що в цей час досвід і знання не нагромаджуються, а віддаються. Л. С. Виготській попереджає, що у жодному випадку неприпустимо виправлення помилок або примушення до "правильного зображення" у вихованців. Участь вчителя в акті творчості – це навіювання учню упевненості в своїх можливостях і здібностях розуміння його прагнень і упевненість в його успіху.

В дизайнерській діяльності об'єднанням другої, третьої, четвертої стадій є проектування. Проектування – це творчий процес, включаючий ряд послідовних етапів. Проектна стадія діяльності дозволяє впрограми в модельно-знаковій формі "спенарій" майбутнього функціонування речі. Проектування може привести до знаходження не одного, а декількох варіантів досягнення мети. Проектування речей з урахуванням їх функціонування в певній обстановці включає як обов'язковий компонент цілеполягання, що у свою чергу забезпечує розвиток прийомів мислення. Остання стадія – постановка задуму. Задум повинен випереджати і направляти дії творця. [3,28]

Висновок. Підсумовуючи вище сказане, можна представити основні особливості творчого дизайнерського мислення в наступному вигляді:

- системне володіння логічними операціями;
- наявність в продуктах діяльності новизни, оригінальності, стилісового чуття, здібності до проектування;
- розуміння доцільності та раціональності.
- знання способів створення естетично-грамотної речі і гармонійного середовища.[6,17]

Природне бажання і потреба людини в творчості, надає особі можливість прожити прекрасну і повну гармонії життя, можливість залишитись століттями в своїх творіннях і спадщині яка залишається нащадкам.

Перспективи подальшого дослідження у даному напрямку. Проблема дослідження науково-теоретичного матеріалу з основ формування творчого мислення має велике значення не тільки для дизайнерів, а й для інших митців різних спеціальностей, саме в цьому вбачаю перспективи подальшого розвитку вивчення.

Література

1. Евдокимова Л. Н. Эстетико-педагогические условия развития творческого мышления младших школьников.-Екатеринбург,1998.
2. Калмыкова З. И. Продуктивное мышление как основа обучаемости.-М.: Педагогика,1981.
3. Калинина Г. П. Использование элементов дизайна на уроках труда //Начальная школа.-№ 9.-1989
4. Киринос Д. И. Индивидуальность, творческое мышление.-М.: Педагогика,1992.
5. Лук О. М. Мышление и творчество.-М.: Политиздат,1976.
6. Малиновская Л. П. Вопросы формирования дизайнерского мышления на уроках изобразительного искусства в начальных классах.-М,1994.
7. Нестеренко О. И. Краткая энциклопедия дизайна.-М.: Молодая гвардия,1994.
8. Пономарев Я. А. Психология творчества и педагогика.-М.: Педагогика,1976.
9. Полянов Ю. А. Перспективы реализации идей Л. С. Выготского в детском художественном творчестве//Вопросы психологии.-№ 1.-1997.